

їх власної творчості. Проектна методика для початківців цікава насамперед спробою зорієнтуватися на особисті інтереси учня, будувати навчання на активній основі через діяльність дітей з певною метою, що вимагає використання дослідницьких та пошукових методик, творчості, роботи з різними джерелами інформації. Особистість повинна навчитися адаптуватися в умовах, що змінюються, бачити проблеми, вміти аналізувати їх, знаходити шляхи розв'язання, вміти працювати з інформацією, бо це неодмінної складовою навчання в середній та старшій школі.

Висновки. Отже, проектний метод можна застосувати у початкових класах для вивчення будь-якої складної дисципліни. Він дозволяє наблизити освітній процес до життя, до потреб дітей, головне – робить навчання молодших школярів цікавим і змістовним, а процес набуття знань простим і доступним. Початкова школа – це місце підготовки майбутніх дорослих, місце, де дитина живе і вчиться жити в складному навколишньому світі, працювати і спілкуватися з іншими людьми, і в тому числі, здобувати необхідні знання.

Література

1. Грибко Л.О. Упровадження особистісно орієнтованого підходу до навчання для активізації пізнавальної діяльності молодших школярів *Таврійський вісник освіти*. 2012. № 1. С .148-153.
2. Метод проектів – ефективна технологія URL: <http://ru.osvita.ua/school/method/technol/1415/>
3. Освітні технології : навчально-методичний посібник / за ред. О.М. Пехоти. К. : АСК, 2002. 255 с.
4. Щукіна Г.І. Педагогічні проблеми формування пізнавальних інтересів учнів. К.: Либідь, 1998. с. 274.

Н. Тодосієнко,
старший викладач
кафедри мистецьких дисциплін дошкільної та початкової освіти
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

КОМПЛЕКС МИСТЕЦТВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СПРИЙМАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Постановка проблеми. Важливою умовою сучасного естетичного виховання дітей є створення умов для поступовою переходу школяра від репродуктивного до творчого рівня розвитку. Це відбувається через спілкування і діяльність, безпосереднє включення учнів у систему художньо-естетичних відносин, сприймання різних видів мистецтва, придбання художньо-естетичних знань і досвіду, власну творчу діяльність. Використання комплексу мистецтв, інтегрованої моделі організації мистецької діяльності у

позакласній виховній роботі, а саме в початковій школі, коли у дітей пробуджується інтерес до цінностей мистецтва дозволяє ефективно формувати естетичне сприймання у молодших школярів.

Актуальність дослідження полягає в деяких протиріччях, а саме: теорією і практикою, коли комплекс мистецтв не завжди використовуються для ефективного та результативного формування естетичного сприймання у молодших школярів; потребою суспільства сформувати в учнів цілісне світосприймання і світовідчуття, забезпечити розвиток естетичних ідеалів й смаків, і недостатнє використання для цієї мети позакласних форм естетично-виховної роботи; актуальними завданнями, які стоять перед системою середньої освіти з питань виховання, де відбувається залучення до музики та художньо-творчої діяльності, а початкова ланка освіти, ще недостатньо забезпечує умови для розвитку естетичних смаків дітей, мало використовує принцип синестезії та інтеграції, комплексного застосування мистецтва в позакласній роботі для формування у дітей почуття прекрасного та відповідальності за збереження культурних надбань суспільства.

Естетичне виховання особистості є предметом дослідження багатьох діячів педагогічної науки. Результати аналізу відповідних літературних джерел, ознайомлення з практикою роботи закладів середньої освіти показують, що питання естетичного розвитку молодших школярів у світлі сучасних концепцій ще не знайшло належного розв'язання, а технології, опанування дисциплін естетичного циклу не відповідають зростаючим вимогам сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження загальної та вікової психології, психології мистецтва (В. Алексеева, Г. Балл, І. Бех, М. Боришевський, О. Запорожець, Л. Виготський, М. Гальперін, О. Леонт'єв, В. Ядов та ін.) сприяли визначенню психологічних аспектів формування естетичних почуттів, мислення, розвитку можливостей молодших школярів, умов їх художньо-творчої самореалізації. Формування у дітей та молоді естетичних ідеалів, потреб, ціннісних і орієнтацій отримало авторську інтерпретацію в працях В. Бутенка, М. Даденкова, Є. Квятковського, С. Мельничука, В. Кудіна, Є. Подольської, О. Рудницької. Дослідження музичного сприймання в початковій школі здійснювали А. Костюк, В. Медушевський, Б. Назайкінський, П. Якобсон.

Метою статті є дослідження педагогічного потенціалу комплексу мистецтв як засобу формування естетичного сприймання у молодших школярів.

Відповідно мети визначено наступні завдання: визначити деякі форми й методи активізації естетичного сприймання дітей молодшого шкільного віку, які пов'язані з мистецькою діяльністю; висвітлити основні напрямки методики

комплексного використання мистецтв в позакласних формах естетично-виховної роботи.

Виклад основного матеріалу. У педагогічній практиці термін «формування» набуває іншого змістовного значення, воно поглиблює феномен розвитку, який як відомо, детерміновано обставинами життєдіяльності людини, цілеспрямованими процесами виховання і навчання [2, с. 48]. Отже, сприймання є цілісним актом, де відбувається пізнання не окремих якостей предмета, а пізнання його в цілому в багатоманітності всіх властивостей, з його фону. Воно структурне за законом єдності елементів; рухливе в часі і просторі; узагальнююче; усвідомлене, тобто, коригується свідомість і пов'язане з минулим досвідом людини (Б. Андрієвський, Т. Голінська). Відповідно, під сприйманням слід розуміти процес безпосереднього відображення у свідомості людини предмета або явища у сукупності всієї багатоманітності його властивостей, які тісно пов'язані з іншими психічними процесами людської особистості (Б. Ананьєв, Р. Арнхейм, О. Бодалєв, О. Запорожець).

Сприймання мистецтва індивідуальне, у кожного учня є свій улюблений вид мистецтва, тому залучення учнів до різних видів мистецтва, їх синтез розширює межі їх пізнавальних можливостей, ціннісних орієнтацій, асоціативних уявлень [4]. До показників естетичного сприймання Г. Шевченко [5] відносить такі, як емоційність, оціночне відношення до предмета (на основі знань, емоційної пам'яті і досвіду), активна позиція (співпереживання). Що ж до діагностування музично-естетичного досвіду молодших школярів, то тут можна виділити таких науковців як, Е. Печерську, Н. Миропольську та О. Рудницьку [4], які обґрунтовують важливість діагностування рівня естетичної вихованості молодших школярів, подають критерії музично-естетичного розвитку дітей.

В основу дослідження нами були покладені наступні припущення: становлення естетичних цінностей особистості дитини формується саме в початкових класах, де закладаються основи виховання, забезпечується інтелектуальне, духовне і фізичне становлення особистості; використання комплексу мистецтв в процесі формування естетичного сприймання молодших школярів має інноваційне значення, стимулює розвиток пізнавальних, креативних здібностей учнів, здатність до творчого самовираження, потреб у художньо-творчій самореалізації в позакласних формах роботи.

Під час дослідження з метою активізації естетико-виховного процесу нами запропоновані наступні форми і методи, прийоми: естетична бесіда, твори-роздуми, мистецькі вправи, використання ІКТ, інтерактивні методи, мистецькі ігри, мистецькі проекти, свята, дитячий фольклор, продукти дитячої

творчості: малюнки, твори-описи, музичні імпровізації, малювання музики. Провідними засобами було дослідження використання проектних художньо-педагогічних технологій: мистецькі презентації, творчі проекти, творчі вправи і завдання: «Намалюй музику», «Я і мистецтво», «Фарби музики», «Музичні кольори», «Мистецький портрет», «Наші творчі здобутки», «Кольоровий звукоряд», метод малювання музики, метод гри, метод інсценізації та театралізації, що сприяють активізації творчих здібностей і найбільш повному розкриттю потенційних можливостей учнів початкових класів.

В результаті роботи за запропонованою нами методикою учні експериментальних груп продемонстрували позитивну динаміку в формуванні естетичного сприймання, певний зріст естетично-творчих здібностей. Результати експерименту показали зростання рівня естетичного сприймання, формування художньо-естетичної оцінки, включення дітей молодшого шкільного віку в мистецьку діяльність після проведення контрольного експерименту, але без спеціального стимулювання цей процес протікає досить повільно. Обґрунтовано педагогічні умови формування естетичного сприймання у молодших школярів, а саме: зміцнення мотиваційної основи процесу естетичного сприймання із врахуванням їх психофізіологічних, вікових та індивідуальних особливостей; створення естетичного середовища; реалізація системного інтегрованого підходу до організації художньо-оціночної діяльності дітей; збагачення творчого потенціалу дітей молодшого шкільного віку у процесі залучення їх до мистецької діяльності; опора на естетичний досвід дітей; співтворчість учителя і учнів.

Досліджено методичні особливості включення дітей молодшого шкільного віку в мистецьку творчу діяльність, форми і методи роботи з естетичного виховання молодших школярів. На основі аналізу теоретичного і методичного матеріалу нами визначено пріоритетну інтегративну модель естетико-виховного процесу перед монодіяльністю. Розв'язання цих завдань передбачило вивчення і аналіз методів, що спрямовані на: розвиток естетичного сприймання дітей; формування естетичної орієнтації (розповіді, бесіди, обговорення, написання творів-описів); методів стимулювання й мотивації навчальної діяльності (створення ситуації успіху, вивчення педагогічного досвіду); методів мистецького навчання (словесні, образно-наочні), художньо-творчі (малювання музики, мистецька гра, стимулювання художнього навчання, цілеспрямованої активізації художньої діяльності дітей).

Висновки. Отже, статті висвітлено актуальні проблеми естетичного виховання особистості молодшого школяра, пошук нових підходів до формування естетичного сприймання у дітей молодшого шкільного віку та

впровадження їх у освітній процес сучасної школи, максимальне використання творчого потенціалу учнів. Для досягнення мети було здійснено підбір, розробку й апробацію комплексу методів та методики активізації, дослідження рівня розвитку естетичного сприймання у дітей молодшого шкільного віку, педагогічного потенціалу використання комплексу мистецтв у контексті формування творчої, високодуховної особистості дитини, культури естетичного сприймання молодших школярів та оволодіння цілісною системою знань про мистецтво в позакласних формах виховної роботи.

Результати нашого дослідження засвідчили, що вивчення і впровадження методики реалізації педагогічних умов формування естетичного сприймання у молодших школярів засобами мистецтва дає позитивну динаміку, а саме: розвиток естетичного сприймання дійсності та творів мистецтва; розширення художньо-естетичного досвіду; формування художньо-естетичної оцінки; виникнення інтересу до мистецької творчості під творчим керівництвом учителя.

Література

1. Андрієвський Б.М. Взаємодії художньо-виразної мови музики та живопису в естетичному вихованні молодших школярів // Пед. науки : зб. наук, праць ХДУ. - Вип. 26. - Херсон, 2002. – С. 229-232.
2. Голінська Т.М. Поліхудожній розвиток молодших школярів засобами інтеграції мистецтв // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки : зб. наукових праць / Редкол.: Т.І. Сушенко (відпов. ред.) та інші. - Вип. 26. - Київ-Запоріжжя : ЗПК, 2002. – С. 415-419.
3. Масол Л.М. Методика навчання мистецтва у початковій школі / Упор. Л.М.Масол, О.В.Гайдамака, Е.В.Белкіна, О.В.Калініченко, І.В.Руденко.- Х.: Ранок, 2006. - 256 с.
4. Рудницька О.П., Миропольська Н.Е.. Критерії музично-естетичного розвитку дітей // Початкова школа. – 1985. - № 3. - С. 38-43.
5. Шевченко Г.П. Эстетическое воспитание в школе : Учеб.-метод. пособие. - К. : Рад. школа, 1985. - 114 с.

**Т. Цьомик,
здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник – старший викладач Т. Маринчук**

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕГРАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Постановка проблеми та її актуальність. Сучасна концепція освіти заснована на активному підході, який визначає, що якість знань оцінюється